

SXEDIO.22D

11.3.1897: Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΛΕΙ ΣΕ ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΣΗ ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΑΝΑΧΩΡΟΥΝ ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΑΠΟ ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΓΙΑ ΝΑ ΠΟΛΕΜΗΣΟΥΝ ΣΤΟ ΠΛΕΥΡΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ

Η απειλή ενός νέου πολέμου μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας οδήγησε την Ελληνική Κυβέρνηση του Δ. Δεληγιάννη να καλέσει τους Έλληνες υπηκόους υπό τα όπλα για αντιμετώπιση του τουρκικού κινδύνου.

Ετσι ο πρόξενος της Ελλάδας στην Κύπρο με διάταγμα του στις **11** Μαρτίου **1897** που δημοσιεύθηκε στη "Φωνή της Κύπρου" στις **18/30** του ίδιου μήνα τόνιζε:

" Το εν Κύπρω Βασιλικόν Ελληνικόν Προξενείον λαμβάνει την τιμήν και ειδοποιεί ότι κληθισών διά Βασιλικού Διατάγματος υπό τα όπλα των εφέδρων των γεννηθέντων από το **1866** μέχρι του **1873** συμπεριλαμβανομένου καλούνται ίνα προσέλθωσιν εις το Β. Προξενείον οι εις τας οκτώ ταύτας ηλικίας υπαγόμενοι υπήκοοι Έλληνες επί τω τέλει και εφοδιασθώσιν διά φύλλων πορείας και απέλθωσιν εις τας τάξεις των.

Της προσκλήσεως ταύτης εξαιρούνται οι απαλλαγέντες της στρατιωτικής υπηρεσίας, οι εις βοηθητικές υπηρεσίας αποσπασθέντες και οι εξαγοράσαντες την στρατιωτικήν αυτών υποχρέωσιν κατά τας διατάξεις του ΒΤΟΗ Νόμου.

Εν Λάρνακι τη **11**η Μαρτίου **97**

Ο πρόξενος Γεώργιος Φιλήμων

Στην ίδια έκδοση της η "Φωνή της Κύπρου" καλούσε τους Έλληνες υπηκόους να σπεύσουν να καταταγούν αμέσως ώστε να συμβάλουν στην ίδρυση της Μεγάλης Ελλάδος, υποσχόμενη παράλληλα ότι οι Κύπριοι θα άνογαν τα βαλάντια τους για να βοηθήσουν την Ελλάδα:

"Προς πραγμάτωσιν του υψηλού τούτου σκοπού,

όσοι είχαν το θάρρος να αντιμετωπίσουν τον εχθρό
ετάχθησαν υπό τας σημαίας. Και οι εν Κύπρω Έλληνες
δεν θα υστερήσουν εν τη περιστάσει ταύτη.

Οι Κύπριοι και πάντοτε και τώρα και εν τω
μέλλοντι δεν εχωρίσθησαν ουδέ θα χωρισθώσι των
αδελφών των. Μεθ' όλην την κατατρύχουσαν αυτούς
πενίαν, τα βαλάντια των θα έχωσιν εις την διάθεσιν
της Μητρός των και θα συντελέσωσιν εις την
ανέγερσιν του λαμπρού οικοδομήματος εφ' ου θα
ιδρυθή η Μεγάλη Ελλάς".

(Μεγταγλώττιση)

"Προς πραγματοποίηση του υψηλού αυτού σκοπού,
όσοι είχαν το θάρρος να αντιμετωπίσουν τον εχθρό
τάχθηκαν υπό τις σημαίες. Και οι Έλληνες στην Κύπρο
δεν θα υστερήσουν στην περίσταση αυτή.

Οι Κύπριοι και πάντοτε και τώρα και στο
μέλλον δεν εχωρίσθησαν ούτε θα χωρισθούν από τους
αδελφούς τους. Με όλη τη φτώχεια που τους
κατατρύχει, θα έχουν τα βαλάντια τους στη διάθεση
της Μητέρας τους και θα συντελέσουν στην ανέγερση
του λαμπρού οικοδομήματος στο οποίο θα ιδρυθεί η
Μεγάλη Ελλάδα".

Στο διάταγμα της Ελληνικής Κυβέρνησης για
επιστράτευση η τοπική Κυβέρνηση δεν είχε κανένα
λόγο ή δικαίωμα να επέμβει κι έτσι παράλληλα με τις
κινήσεις για μτάβαση στην Ελλάδα κινητοποιήθηκαν
και οι Κύπριοι για συλλογή χρημάτων για αποστολή
στην Ελλάδα σώματος εθελοντών που άρχισαν ήδη να
πηγαίνουν στο ελληνικό πρεξενείο για να δηλώσουν
ότι θα κατατάσσονταν στον ελληνικό στρατό
υπακούοντες στη φωνή της Ελλάδας.

Σε όλες τις πόλεις σχηματίστηκαν επιτροπές
εράνων και πάλι και η "Σάλπιγξ" της Λεμεσού
ανεκοίνωσε στις 5/4 Απριλίου το σχηματισμό
επιτροπής από τους Γ. Μαληκίδη, Ανδρέα
Θεμιστοκλέους, Α. Κ. Παλαιολόγο, Ι. Κυριακίδη, Νέαρχο
Θ. Ρωσσίδη, Γ. Διαγκούση, Ι. Θωμαΐδη, Αριστοκλ. Γ.

Πηλαβάκη, Γ. Παυλίδη, Αριστόδημο Πηλαβάκη, Ν. Ιωαννίδη, Σ. Κ. Πηλαβάκη, Ν. Φ. Λανίτη και Αντ. Κουδουνάρη, οι οποίοι με εγκύκλιο προς τα χωριά της επαρχίας καλούσαν το λαό να εισφέρει και πάλι

Κατέληγε η εγκύκλιος υπό ημερομηνία **23** Μαρτίου **1897**:

" Ποιούμεθα θερμοτάτην έκκλησιν εις τα πατριωτικά αισθήμαστα των αξιοτίμων μελών των διαφόρων επιτροπών των συμπλεγμάτων όπως καταβάλωσιν υπερτάτας προσπαθείας αναλόγους των κρισίμων περιστάσεων τας οποίας διέρχεται ο ελληνισμός προς τελεσφορωτέραν εκπλήρωσιν του σκοπού, ο οποίος τοις ανατίθεται και να μας εφοδιάσωσιν εγκαίρως με τα αποτελέσματα των ενεργειών των αποστέλλοντας λεπτομερή σημείωσιν προς δημοσίευσιν εις τας εφημερίδας της Κύπρου και της Ελλάδος".

Ο Υπατος Αρμοστής Σένδαλλ επενέβη και πάλι όχι για να απαγορεύσει την αποστολή Ελλήνων εθελοντών, αλλά τις συγκεντρώσεις που απειλούσαν, κατά την άποψη του, τη δημόσια τάξη, λόγω του ότι ο πόλεμος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας θα είχε τις επιπτώσεις του στις σχέσεις μεταξύ των δυο κοινοτήτων

Παράλληλα προειδοποιούσε ότι συγκεντρώσεις θα διαλύονταν με τη βία:

" Επειδή, δυστυχώς, υφίσταται εμπόλεμη κατάσταση μεταξύ της Αυτού Αυτοκρατορικής Μεγαλειότητας του Σουλτάνου της Τουρκίας και της Αυτου Μεγαλειότητας του Βασιλέα των Ελλήνων και επειδή αρμόζει να ληφθεί πρόνοια υπέρ διατήρησης της τάξης αι ησυχίας στη νήσο Κύπρο στη διάρκεια των εχθροπραξιών μεταξύ των δυνάμεων που προαναφέρθηκαν,

Γι' αυτό εγώ, ο Ουώλτερ Ιωσήφ Σένδαλλ, ανώτερος Ταξιάρχης του πολύ διακεριμένου Τάγματος των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου, Μέγας Αρμοστής της νήσου Κύπρου και αρχηγός των δυνάμεων σ' αυτήν, παραγγέλλω αυστηρώς και προστάσω όλους που βρίσκονται στη νήσο Κύπρο να απέχουν από του να

λαμβάνουν μέρος σε οποιεσδήποτε συναθροίσεις, ομηγύρεις ή πομπές προς διατάραξη της δημόσιας ειρήνης και από του να δείξουν αιτίαν ή πρόκληση που τείνει σε διαταράξει τη δημόσια ειρήνη με κάποια έγγραφη λέξη ή σχήμα καθ' όσον αντίθετα θα είναι υπόλογοι με δικό τους κίνδυνο και γνωστοποιώ ότι κάθε ομηγυρη, συναθροιση ή πομπή η οποία θα διασαλευόταν μόλις θα προσκαλείτο προς τούτο από κάποιο διοικητή ή ειρηνοφύλακα, θα διαλύεται με τέτοια βία που θα απαιτούσε η περίσταση και ότι όπως παρέχει τέτοια πρόκληση, θα συλλαμβάνεται αμέσως και θα υποβάλλεται στις συνέπειες του Νομου".

Όμως οι εθελοντές που είχαν δηλώσει συμμετοχή στο ελληνικό μέτωπο δεν παρεμποδίστηκαν να αναχωρήσουν.

Η αναχώρηση τους έγινε μέσα σε κλίμα ενθουσιασμού. Οι περιγραφές από την αναχώρηση των Κυπρίων εθελοντών είναι συγκινητικές

Στις **26** Μαρτίου, η εφημερίδα "Σάλπιγξ" της Λεμεσού έγραφε:

"Αθρόοι κατέρχονται κατ' αυτάς, εκ των χωρίων οι απερχόμενοι εις Ελλάδα ως εθελονταί. Παρατηρείται μεγάλη διάθεσις και πολύς εθισμός μεταξύ αυτών, υπάρχουσι και **6-7** δόκιμοι της Ιερής Μονής Κύκκου, ων ο ο εις είνε ανεψιός του πανοσιολογιωτάτου Ηγουμένου της Μονής".

Στις **29** του ίδιου μήνα αναφερόμενη στην αναχώρηση των εθελοντών η ίδια εφημερίδα έδινε την πιο κάτω περιγραφή:

"Πανηγυρικώς επιβιβάσθησαν και πάλιν προχθές Πέμπτην **128** εθελονταί διά την Ελλάδα. Νέοι, γεμάτοι από ενθουσιασμόν προς υπηρεσίαν της πατρίδος των κατήλθον και κατέρχονται σωρηδόν διά να δράμωσι εκεί ένθα ελπίζουσιν ότι θα λάβη ανάγκην των βραχιόνων των, της ισχύος των, η Μ. Πατρίς. Τιμή εις αυτούς και εις την νήσον.

Αγνοούμεν όμως ότι μερικοί Οθωμανοί δεν δύνανται να εννοήσωσι κατά πόσον είναι φυσική η ροπή αύτη εις λαόν ομόφυλον και ως εμάθομεν ενήργησαν να κωλύσωσι την απέλευσιν άλλων τοιούτων

αναχωρησάντων προ τινων ημερών εκ Λευκωσίας.

Αυτό δεν πρέπει να δυσαρεστή καθόλου όλους τους συμπατριώτας μας, ως δεν θα δυσηρέσει ημάς εάν και αυτοί κατά καθήκον απήρχοντο να ταχθώσι παρά το πλευρόν των ομοφύλων των. Αυτό είναι καθήκον και του καθήκοντος ούτε έχει κανείς το δικαίωμα, ούτε δύναται να κωλύση την εκπλήρωσιν.

Απέρχονται αυτοβούλως ίνα παράσχωσι τας υπηρεσίας των εις λαόν αδελφόν. Εάν δεν χρησιμοποιηθώσιν αδιάφορον. Είθε να λυθή το ζήτημα ειρηνικώς προς απαλλαγήν αιματοχυσιών και ως επιστρέψωσι με μόνην την ηθικήν ευχαρίστησιν ότι έσπευσαν να εκπληρώσωσι το καθήκον των, και άλλοι, αν δεν δύνανται να εννοήσωσιν ότι οποία καθήκοντα επιβάλλει η ενότης Εθνους τινός, η συγγένεια και η αδελφότης λαού τινος.

Εάν άλλοι αγνοούσι τι σημαίνει Πατρίς και δεν ησθάνθησαν ποτέ κεντήματα του στήθους και φωνήν εσωτερικήν επιβάλλουσαν το υπέρ πατρίδος θνήσκειν, διότι δεν έσχον τοιαύτην, εις ημάς είνε αδιάφορον.

Απέρχονται μετά των ευχών ολοκλήρου της νήσου να πράξωσιν ότι επιβάλλει η προς την πατρίδα αγάπη, η υπέρ του μεγαλείου και της τιμής της ενδελεχής του ελληνικού γένους μέριμνα".

Στην ίδια έκδοση η εφημερίδα πρόσθετε και τα ακόλουθα:

" Απερίγαπτος είνε ο την παρελθούσαν Πέμπτην, υπό των απελθόντων εθελοντών, επιδειχθείς ενθουσιασμός.

Η αποβάθρα ήτο πλήρης κόσμου από πρωΐας, παρακολουθούντος την επιβίβασιν ήτις εγένετο μεγαλοπρεπώς, εν μέσω της γενικής συγκινήσεως και ενθουσιασμού.

Ικαναί συγκινητικάί σκηναί έλαβον χώραν.

Εδώ μία μήτηρ κλαίει και οδύρεται ότι χάνει τον μόνον προστάτην της εν τω κόσμω τούτω, εδώ παρέκει ευσταλής τις νέος χωρικός ασπάζεται εν κατανύξει την ισχνήν χείρα του τυφλού γέροντος

πατρός του, όστις άδακρυς τον κατευοδώνει με τας λέξεις: "Άες την ευχήν του Θεού γιέ μου, στο Καλό".

Παρέκει πάλιν νεαρά και ωραία χωριατοπούλα άπελπις ρίπτεται εις το στήθος της μητρός της μη ισχύσασα διά των θερμών της δακρύων να αποτρέψη τον αρραβωνιαστικόν της από του να πάη στον πόλεμο.

128 έν όλω επιβιβάσθησαν το πλείστον αγρόται εν οίς και οκτώ καλόγηροι. Αι ζητωκραυγαί διάτοροι αντήχησαν εις την πόλιν εκ του ατμοπλοίου καθ'ην στιγμήν τούτο σημαιοστόλιστον χαιρετίζον διά της κυανολεύκου κατέλιπε τα ύδατα της Λεμησσού κατευθυνόμενον εις Λάρνακα οπόθεν παρέλαβε ετέρους **427**.

Εν όλω **555** ανέρχονται οι εθελονταί ους το αμτόπλοιον "Ουράνα" επεβίβασεν εκ Κύπρου και ανεχώρησε κατ' ευθείαν εις Περαιά εκ Λάρνακος τη παρελθούση Πέμπτη εσπέρας.

χθες ανεχώρησαν εντεύθεν διά του αυστριακού άλλοι **4-5** συμπολίται μας νέοι.

Εξάλλου στις **25/6** η "Φωνή της Κύπρου" έδινε περιγραφή της αναχώρησης **200** εθελοντών:

"Εις της πατρίδος υπείκοντες την φωνήν ανεχώρησαν την παρελθούσαν εβδομάδα διακόσιοι περίπου εθελονταί εκ Λευκωσίας και των προαστείων και περιχώρων αυτής κατευθυνόμενοι εις Ελλάδα. Μετ' ενθουσιασμού απερίγραπτου ο λαός τους προέπεμψε ζητωκραυγάζων υπέρ της ενώσεως και ευχόμενος αυτοίς ευόδωσιν της υψηλής αποστολής των.

Η διά των οδών διέλευσις των υπήρξεν επιβλητική. Τα παράθυρα και οι εξωσται επλημμυρούντο από το ωραίον φύλον, το οποίον προφανώς ην λίαν συγκινημένον. Και αυτοί απερχόμενοι εδάκρυσον εκ συγκινήσεως και ενθουασμού ένα δε πόθον όλοι εξέφραζον: Να πατήσωσιν μίαν ώραν ενωρίτερον το ιερόν της ελευθέρας Ελλάδος έδαφος.

Ο θεός ας τους είνε βοηθός.

Και εις την Λάρνακα ενθουσιώδης τοις εγένετο υποδοχή.

Διά πατριωτικώτατων λόγων τους προσεφώνησαν ο αντιπρόσωπος της Ελλάδος κ. Γ. Φιλήμων και ο ιατρός κ. Φ. Ζαννέτος.

Φρενητιώδεις ζητωκραυγαί συνώδευσαν τους λόγους των προσαγορευσάντων αυτούς κ. Προξένου και ιατρού, φενητιωδέστεραι δε επηκολούθησαν τας πρώτας ζητωκραυγήσεις, ότε οι εθελονταί επεβιβάζοντο εις τας λέμβους.

Μετ' ολίγον το πλοίον αντήχει από τα άσματα και τα "ζήτω" των αλκίμων και γενναίων εθελοντών συναντηθέντων μετά των εκ της επαρχίας Λεμησσού επίσης αναχωρούντων διά τον ιερόν αγώνα".

(Μεταγλώττιση)

"Υπακούοντες στη φωνή της πατρίδας αναχώρησαν την παρελθούσα εβδομάδα διακόσιοι περίπου εθελοντές από Λευκωσία, τα προάστεια και περίχωρα κατευθυνόμενοι στην Ελλάδα. Με ενθουσιασμό απερίγραπτο ο λαός τους προέπεμψε ζητωκραυγάζοντας υπέρ της Ενώσης και ευχόμενος σ' αυτούς ευόδωση της υψηλής αποστολής τους.

Η διέλευση τους διά των οδών υπήρξε επιβλητική. Τα παράθυρα και οι εξώστες επλημμύρισαν από το ωραίο φύλον, το οποίο προφανώς ήταν πολύ συγκινημένο. Και οι ίδιοι οι απερχόμενοι εδάκρυζαν από συγκίνηση και ενθουσιασμό, ένα δε πόθο εξέφραζαν όλοι: Να πατήσουν μια ώρα νωρίτερα το ιερό χώμα της ελεύθερης Ελλάδας.

Ο θεός ας τους είναι βοηθός.

Και στη Λάρνακα τους έγινε ενθουσιώδης υποδοχή.

Με πατριωτικώτατους λόγους τους προσφώνησαν ο αντιπρόσωπος της Ελλάδας κ. Γ. Φιλήμων και ο ιατρός κ. Φ. Ζαννέτος.

Φρενητιώδεις ζητωκραυγές συνώδευσαν τους λόγους αυτούς που τους προσφώνησαν, του κ. Προξένου και ιατρού, φενητιωδέστερες δε επακολούθησαν τις πρώτες ζητωκραυγές, όποτε οι εθελοντές

επιβιβάζονταν στις λέμβους.

Μετά από λίγο το πλοίο αντηχούσε από τα τραγούδια και τα "ζήτω" των άλκιμων και γενναίων εθελοντών που συναντήθηκαν με εκείνους από την επαρχία Λεμεσού που αναχωρούσαν επίσης για τον ιερό αγώνα".